УДК 159.923.2
© Т. С. Гурлєва, 2016

Т. С. Гурлєва (м. Київ)

ДІАЛОГОВЕ СПІЛКУВАННЯ ЧЕРЕЗ ДРУКОВАНИЙ ТЕКСТ ЯК ОЗНАКА КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГА-АВТОРА І КЛІЄНТА-ЧИТАЧА

Гурлєва Т. С. Діалогове спілкування через друкований текст як ознака комунікативної компетентності психолога-автора і клієнта-читача. У статті розглядаються особливості комунікації психолога і громадянина через друковані та електронні засоби масової інформації завдяки психологічному тексту. Представлені останні наукові здобутки вчених у даній сфері, визначаються перспективи дослідницьких пошуків.

Йдеться про основні ознаки комунікативної компетентності психолога, який надає фахову допомогу населенню через текстову продукцію (публікації в газетах, журналах, на сайтах Інтернет-видань тощо) з позицій гуманістичної психології. Акцентується увага на тому, що в кризових соціокультурних умовах зростає необхідність у захисті вітчизняного клієнта від будь-якої інформації, яка руйнує та ослаблює особистість, та у підвищенні її спроможності до подолання негативних наслідків психотравмівних обставин, відновленню і подальшого розвитку і самовдосконалення особистості як суб'єкта життя.

Автор зупиняється на можливостях діалогу людини з людиною як «спів-буття» (за М.М. Бахтіним), діалогічної взаємодії психолога-автора з клієнтом-читачем з позицій психології сприйняття, розуміння та інтерпретації тексту, смислообміну між особистостями, з необхідністю підвищення ефективності психологічної допомоги людині в кризових соціокультурних умовах та в умовах інформаційного протистояння. Обговорюються перспективи покращення якості діалогового спілкування через текстові ЗМІ як ознаки комунікативної компетентності психолога і клієнта.

Ключові слова: друкований текст, текстові ЗМІ, комунікативна компетентність, діалогове спілкування, «бахтінський» діалог, психологічна допомога, психолог-автор, клієнт-читач.

Постановка проблеми. Серед найголовніших понять, які вживаються для характеристики професійної майстерності сучасного психолога, а також педагога, викладача-тренера тощо, є поняття *комунікативної компетентності*, що стає особливо актуальною в сприянні оптимізації професійної підготовленості й діяльності фахівців у нових соціальних реаліях інформаційного суспільства. Комунікативна компетентність психолога є умовою розвитку вмінь і якостей взаємодії також в отримувачів психологічної допомоги за допомогою вербальних та невербальних засобів комунікації. Питання комунікативної компетентності розкриті у працях І.Г Єрмакова, І.О. Зимньої, Л.М. Карамушки, М.Л. Смульсон, Н.В. Чепелєвої та ін. Ознакою професійної культури спілкування фахівця вважається уміння встановлювати діалог як співтворчість, продуктивну взаємодію співрозмовників, зокрема у процесі психологічного консультування і психотерапії (Г.В. Дьяконов, В.О. Кудін, З.Г. Кісарчук, О.В. Копьйов, В.Г. Панок та ін.).

У найзагальнішому вигляді комунікативна компетентність (КК) — це певний рівень сформованості особистісного й професійного досвіду взаємодії з оточуючими людьми, який потрібен індивіду, щоб у рамках своїх здібностей і соціального статусу успішно функціювати у професійному середовищі і суспільстві. КК — один з базових показників професійної компетентності і професійної підготовленості представника професій типу «людина-людина», яким є психолог [8, с. 11]. Сучасні інформаційні можливості трансформують, констатує

В.В. Андрієвська, і професійну діяльність психолога, адже «він не тільки проводить дослідження, діагностику, опрацьовує отримані дані, але й нерідко веде власну веб-сторінку, бере участь у веб-конференціях, готує електронні публікації, надає практичну психологічну допомогу з використанням інформаційних технологій…. У сучасного психолога-науковця з'являється віртуальний досліджуваний, віртуальний респондент, віртуальний читач, у психолога-консультанта — віртуальний клієнт, віртуальний споживач психологічних послуг» [Там само, с. 5].

До професійної компетентності відноситься *текстова компетентність* (роботи О.О. Леонтьєва, Г.Д. Чістякової та ін.). У неї входить, зазначає В.В. Ніколаєнко, широкий спектр знань, умінь, навичок, здібностей, пов'язаних з написанням, сприйняттям, розумінням, інтерпретацією, проголошенням текстів різних за жанровою і стилістичною приналежністю, а також готовність застосовувати набуті знання на практиці. Вона сприяє формуванню ціннісно-смислової, загальнокультурної, навчально-пізнавальної, інформаційної, комунікативної, соціальної орієнтації людини [9, с. 159]. Водночас, автор тексту «керує процесом розуміння» читача, вчить його правильно сприймати та розуміти зміст повідомлення, впливає на когнітивну й смислову сферу особистості. Викладом діалогічного тексту, засобами ведення діалогу, психолог сприяє тим самим формуванню у читача навичок, вмінь, досвіду діалогового спілкування з текстом і його автором, розвитку «читацької компетентності» (А.А. Брудний, Т.М. Дрідзе, В.І. Скрипник, Н.В. Чепелєва та ін.). Тому психолог має уміти будувати текст, аби читач міг його зрозуміти, отримати через нього очікувану допомогу і вчився сам передавати набуті знання і досвід іншим людям, з якими він вступає у діалогічну взаємодію, отже – набував комунікативної компетентності як партнер по спілкуванню.

Аналіз наукових досліджень. Питання тексту, психологічних особливостей його сприйняття, розуміння, інтерпретації, а також завдань психолога щодо побудови власного тексту, адресатом якого є людина або група людей зі схожими інтересами й потребами, а також проблема діалогу у навчанні та вихованні досліджувались багатьма вітчизняними і зарубіжними вченими, такими, як В.В. Андрієвська, М.М. Бахтін, О.В. Бондаревська, В.В. Молоченко, Н.В. Чепелєва, І.С. Якиманська та ін. Останнім часом збільшилась кількість робіт, в яких розкриваються питання впливу тексту на свідомість людини, ризику маніпуляції нею у нинішніх психотравмівних умовах, в обставинах «інформаційної війни» – це роботи Г.О. Балла, С.Т. Бойко, О.Л. Верніка, Б.І. Мотузенка, Г.І. Остапенко, В.В. Різуна та ін. За зазначених причин вважаємо необхідним дослідження особливостей *діалогового спілкування з населенням* ***через друкований текст****, який дозволяє людині-читачеві за допомогою психолога, способів і прийомів ведення ним текстового діалогу, дослідити свою (або подібну на свою) життєву ситуацію, обміркувати причини її виникнення, проаналізувати своє ставлення до неї, віднайти можливі шляхи або орієнтири розв'язання проблеми, а також допомоги тим, хто поруч.* А значить, перед психологом стоїть завдання підвищувати свою комунікативну компетентність і впливати на розвиток та вдосконалення її у споживачів текстової інформації, вчити їх «мислєдіяльності» (за І. Кантом). Діалогічна текстова взаємодія є надійним опором будь-яким маніпулятивним технологіям, бо сприяє думанню, формуванню власних оцінок і переконань, що є несумісним з прийняттям чужої думки без критичного її осмислення і під тиском.

Мета статті – окреслити особливості друкованого тексту як конструктивного діалогу психолога-автора і клієнта-читача, що є ознакою і сприяє розвитку їх комунікативної компетентності, допомагає людині у відновленні та збереженні особистісних ресурсів у кризових умовах.

Виклад основного матеріалу та результати досліджень. Одним із завдань спілкування з громадянським суспільством і окремою особистістю є трансляція і формування вищих, духовних цінностей. Відповідна система цінностей як своєрідний моральний орієнтир загальносуспільного поступу виступає, пише Н. Боса, основою існування і розвитку будь-якого суспільства, національної спільноти, держави. Духовні цінності формують загальнонаціональний суспільний ідеал, єдину національну ідею, загальновизнану ідеологію державотворення, розвинену національну самосвідомість. Вирішення цього завдання має здійснюватися засобами реалізації державної гуманітарної політики, шляхом суспільного діалогу, гармонійної та активної взаємодії органів державної влади, громадських організацій, наукових закладів з метою формування об'єднаного духовного простору української нації [4, с. 36].

Дослідник І.М. Дзялошинський у своїй монографії засвідчив зростаючу роль ЗМІ для подальшого розвитку громадянського суспільства, які, пише він, виступають «інструментом діалогу між різними соціальними групами" [5, с. 24]. Сучасні інтерактивні комунікації забезпечують можливість двостороннього спілкування, тобто, зазначає С.Т. Бойко, починаються там, де не тільки творець медіатексту впливає на адресата, але й останній стає фактично співавтором, маючи можливість вступити в діалог і навіть полілог на форумі чи сторінці інтернет-спільноти [3, с. 209]. Дослідниця вивчала «привабливі жанри преси» серед студентів і практичних психологів. Аналіз результатів тестування виявив, що найбільш популярними у студентів-психологів є інформаційні (70,18%), аналітико-публіцистичні (50,88%), літературні жанри преси (43,86%). У практичних психологів результат такий же, але значно вища зацікавленість іграми та конкурсами. Більшість студентів звертаються до Інтернету переважно за телевізійно-кінематографічними файлами (78,95%), а також у пошуках необхідної їм інформації та аналітичних оглядів. А ось у практичних психологів на першому місці пошук інформації (56,67%) [там само, с. 216-217]. Очевидно, що для опитаних респондентів важливим є як отримання певної інформації, так і матеріали, які схиляють до роздумів і аналізу повідомлень, переоцінки існуючих цінностей, смислообміну між учасниками взаємодії, що підкреслює значимість діалогового спілкування через текстові ЗМІ.

Актуальним на сьогодні, на думку В.В. Різуна, є формування суб'єкт-суб'єктного підходу в системі соціального комунікування, а також увага до протидій і ризиків у соціальній комунікації, зокрема ризиків, спричинених пасивністю суб'єкта-комуніканта [11]. Вважаємо, що така пасивність здатна «розбитися» у ході саме діалогового спілкування, коли людина не «спить», а «діє». Враховуючи те, що діалог може бути і маніпулятивним, хоч би які привабливі сторони він не мав (наприклад, «нешкідливі» маніпуляції, за С.О. Зелінським), ми акцентуємо увагу на ***конструктивному, розвивальному***, ***відкритому***, а саме на ***«бахтінському», суб'єкт-суб'єктному діалозі***. Термін «бахтінський діалог» застосовують такі сучасні науковці, як В.В. Молоченко, Р. В. Вязова, І. Д. Пасічник, Д. В. Ураков.

Діалог розгортається через текст, який розглядається як форма реалізації мовленнєво-професійної діяльності, є безпосереднім проявом думки, мета якої – щось повідомити, про щось запитати, переконати в чомусь адресата чи спонукати його до певних дій тощо, зазначають С. В. Шевчук та І. В. Клименко. *Текст* (від лат. textum – тканина, сплетіння, поєднання) – це писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних у тематичну і структурну цілісність. Він виступає обов'язковим складником комунікативного процесу, допомагає фіксувати, зберігати і передавати інформацію в просторі й часі [14]. Т.Я. Ковтика і М.О. Стахів акцентують на культурі професійного мовлення, яка включає: володіння термінологією даної спеціальності; вміння будувати виступ на професійну тему; вміння організувати професійний діалог і управляти ним; вміння спілкуватися з

неспеціалістами з питань професійної діяльності. Високий рівень мовної культури – невід'ємна риса культурної людини. Удосконалювати свою промову – завдання кожного з нас, вважають науковці. Для цього потрібно стежити за своєю мовою, щоб не допускати помилок у вимові, у вживанні форм слів, у побудові пропозиції, постійно збагачувати свій словник, вчитися відчувати свого співрозмовника, уміти відбирати найбільш підходящі для кожного випадку слова і конструкції [6, с. 117-118].

Діалогова культура спілкування стає необхідною умовою існування сучасного суспільства. Відомо, що саме у концепції М.М. Бахтіна розвитку діалогу відводиться основне місце. Готовність до Діалогу, вважав він, лежить у розвиненому Я, а справжнє життя особистості доступне лише діалогічному проникненню у нього [2]. Тому діалогічні позиції – це екзистенційні позиції, пише А. Ленгле [7], які є способом реалізації буттєвих цінностей. «Лише вдивляючись в іншу людину, вступаючи з нею в уявлюваний чи реальний діалог, – пише Г.К. Радчук, – людина розуміє саму себе, стає автентичною. Власне тому орієнтація на розвиток духовної особистості може бути реалізована лише на основі побудови діалогічної стратегії діяльності викладачів…» [10, с. 259], а також, певна річ, і психологів. Дослідниця Ю.В. Анікєєва зазначає: «Комунікативна компетентність психолога передбачає наявність таких умінь: доводити до партнера зміст інформації на доступній для нього мові; надавати критичну інформацію з позитивних, конструктивних позицій; дотримуватись у комунікації загальноприйнятих у людському суспільстві цінностей, принципів, ідеалів; бути уважним, не принижувати гідність партнерів спілкування, не виявляти агресивні наміри; доказово, переконливо відстоювати свій погляд на предмет обговорення; концентруватись на змісті інформації, обговорюваної теми, не зачіпаючи особистісних якостей співбесідника; контролювати час комунікації, надавати можливість партнеру реагувати на отриману інформацію» [1, с. 11].

Вчені схиляються до того, щоб надавати пріоритет таким особистісним характеристикам, як психологічна проникливість (близька до поняття емпатії та емоційного інтелекту), а також здатності до інтерпретації, як механізму, що допомагає бачити психологічну сутність спостережуваного явища [8, с. 27]. Емоційний інтелект, пише М.Л. Смульсон, звичайно розглядають на двох рівнях: спрямованому на себе (усвідомлення власних емоцій, управління ними) та спрямованому на інших (загальна здатність до розуміння чужих емоцій) [13]. Тут доречно згадати про «домінанту на собі» і супротивну їй «домінанту на співрозмовникові», коли спілкування переводиться з монологічної площини у діалогічну (за О.О. Ухтомським).

Відсутність візуального контакту з партнером комунікації посилює, вважають учені, вимоги до рефлексивних складових комунікативної компетентності психолога. Компенсувати брак візуальної інформації (загального вигляду, погляду, жестикуляції клієнта) доводиться шляхом «напружування» таких складових комунікативної компетентності, як особистісна проникливість (рефлексивна здатність розкривати зв’язок вчинкової активності особистості з її духовними потребами), а також психологічно інтерпретувати гендерні, когортні та інші особливості партнерів-комунікантів з використанням психологом багажу своїх загальнопсихологічних знань і умінь та професійного досвіду [8, с. 222-223]. Варто зазначити, що слово, тим більш друковане, вже має вплив на людину, тому написання тексту покладає на психолога відповідальність за те, які наслідки представлене ним у ЗМІ справлятиме на клієнта.

«Щоб одержати знання, – пише М.В. Савчин, – мало прочитати книжку чи текст. Прочитане повинно стати зрозумілим, бути пережитим, стати частиною досвіду, або пізнаним шляхом емпіричного підтвердження знайденого у власному досвіді» [12, с. 45]. Отже, текст, до якого звертається клієнт-читач, має бути зрозумілим, відповідати його потребам, інтересам і надіям, перекликатися з тим, що людина вже пережила й осмислила. Якщо текст таким є, то значить психолог-автор тексту розуміє це і враховує при викладі свого матеріалу. Київські вчені

переконують, що, перш за все, необхідна мотиваційна готовність психолога вступити в контакт, розпочати спілкування, його налаштованість на суб'єкт-суб'єктну взаємодію, на товариське спілкування з партнером комунікації [8, с.14]. Мета комунікації, зокрема у психологічному консультуванні, – змінити смисли клієнта, вплинути на індивідуальну картину світу конкретної людини, що і є дієвим засобом психологічної допомоги [Там само, с. 35]. У ході діалогу надзвичайно важливим є відкриття людиною сутнісних, буттєвих смислів та орієнтирів, особливо у кризових соціокультурних умовах з метою збереження цілісності і подальшого розвитку особистості як суб'єкта індивідуального і суспільного життя.

Висновки. Ознакою комунікативної компетентності психолога є діалогове спілкування з клієнтом-читачем через текстові ЗМІ. Діалог сприяє здатності особистості осмислити конкретну життєву ситуацію, пошуку можливостей її конструктивного вирішення на основі суб'єкт-суб'єктних стосунків між партнерами. *Перспективним* вбачається дослідження специфічних особливостей «бахтінського» діалогу на відміну від псевдодіалогу; психологічних механізмів діалогового спілкування через текстові ЗМІ психолога-автора з клієнтом-читачем.

Література

1. *Аникеева Ю.В.* Психолог как субъект коммуникативной компетентности [Электронный ресурс] / Ю. В. Аникеева // Прикладная психология и психоанализ : электрон. научн. журнал. – 2012. – № 1. – Режим доступу : http:// ppip.idnk.ru. – Назва з екрана.
2. *Бахтин М.М.* К философии поступка / М.М. Бахтин // Вестник МГУ. Сер.7. Философия. – 1991. – №1. – С. 62–69.
3. *Бойко С. Т.* Медіакомпетентність як складова комунікативної компетентності психолога / С.Т. Бойко // Методологічні проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві : монографія / В. В. Андрієвська, Е. І. Драніщева, С. П. Тищенко та ін. ; за ред. В. В. Андрієвської. – К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – С. 207–221.
4. *Боса Н.* Роль і значущість духовних цінностей в системі управління / Н. Боса // Філософсько-психологічні аспекти духовності: довіра як основа змін в економіці та суспільстві : Зб. тез II Всеукр. наук.-практ. конференції з міжнародною участю "Філософсько-психологічні аспекти духовності: довіра як основа змін в економіці та суспільстві", 19 лютого 2016 р. [Текст] / за ред. В.П. Мельник; відповід. за вип. В.В. Яцура, Н.І. Жигайло. – Львів : СПОЛОМ, 2016. – С. 34–36.
5. *Дзялошинский И.М.* Методы деятельности СМИ в условиях становления гражданского общества : монография / И. М. Дзялошинский. – М. : Пульс, 2001. – 279 с.
6. *Ковтика Т.Я.* Мовленнєвий етикет − показник загальної та професійної культури / Т.Я. Ковтика, М.О. Стахів // Філософсько-психологічні аспекти духовності: довіра як основа змін в економіці та суспільстві : Зб. тез II Всеукр. наук.-практ. конференції з міжнародною участю "Філософсько-психологічні аспекти духовності: довіра як основа змін в економіці та суспільстві", 19 лютого 2016 р. [Текст] / за ред. В.П. Мельник; відповід. за вип. В.В. Яцура, Н.І. Жигайло. – Львів : СПОЛОМ, 2016. – С. 116–118.
7. *Лэнгле А.* Person: Экзистенциально-аналитическая теория личности: Сборник статей / А. Лэнгле // – Пер. с нем. / Вступ. ст. С.В. Кривцовой. – М.: Генезис, 2006. – 159 с.

8. *Методологічні* проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві : монографія / В. В. Андрієвська, Е. І. Драніщева, С. П. Тищенко та ін. ; за ред. В. В. Андрієвської. – К.–Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 226 с.
9. *Ніколаєнко В. В.* Організація текстової діяльності студентів-іноземців у процесі навчання мови / В. В. Ніколаєнко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. – 2013. – Вип. 20. – С. 158–163.
10. *Радчук Г.К.* Моральність в контексті становлення духовно зрілої особистості в системі вищої освіти / Г.К. Радчук // Філософсько-психологічні аспекти духовності: довіра як основа змін в економіці та суспільстві : Зб. тез II Всеукр. наук.-практ. конференції з міжнародною участю "Філософсько-психологічні аспекти духовності: довіра як основа змін в економіці та суспільстві", 19 лютого 2016 р. [Текст] / за ред. В.П. Мельник; відповід. за вип. В.В. Яцура, Н.І. Жигайло. – Львів : СПОЛОМ, 2016. – С. 256–259.
11. *Різун В.* Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій / В. Різун // Сайт електрон. бібліотеки Інституту журналістики. – Режим доступу: http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=rozdily&rozdil=6. – Назва з екрана.
12. *Савчин М.В.* Духовний потенціал людини / М.В. Савчин. – Івано-Франківськ : Вид-во „Плай”, 2001. – 203 с.
13. *Смульсон М.Л.* Інтелектуальний розвиток як мета дистанційного навчання / Марина Лазарівна Смульсон // Технології розвитку інтелекту, 1 (2), 2011, С. 1-15.– Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/1563
14. *Шевчук С. В.* Українська мова за професійним спрямуванням [Текст] : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – К. : Алерта, 2014. – 694 с.

Гурлева Т.С. Диалогическое общение через печатный текст как признак коммуникативной компетентности психолога-автора и клиента-читателя. В статье рассматриваются особенности коммуникации психолога и гражданина через печатные и электронные средства массовой информации посредством психологического текста. Представлены последние научные достижения ученых в данной сфере, определяются перспективы исследовательских поисков.

Речь идет об основных признаках коммуникативной компетентности психолога, который оказывает профессиональную помощь населению через текстовую продукцию (публикации в газетах, журналах, на сайтах Интернет-изданий и т.п.) с позиций гуманистической психологии. Акцентируется внимание на том, что в кризисных социокультурных условиях растет необходимость в защите отечественного клиента от любой информации, которая разрушает и ослабляет личность, и в повышении ее возможности к преодолению негативных последствий психотравмирующих обстоятельств, возобновлении и последующем развитии и самоусовершенствовании личности как субъекта жизни. Автор останавливается на возможностях диалога человека с человеком как «со-бытии» (по М.М. Бахтину), диалогического взаимодействия психолога-автора с клиентом-читателем с позиций психологии восприятия, понимания и интерпретации текста, смислообмена между личностями, с необходимостью повышения эффективности психологической помощи человеку в кризисных социокультурных условиях и в условиях информационного противостояния. Обсуждаются перспективы улучшения качества диалогового общения через текстовые СМИ как признака коммуникативной компетентности психолога и клиента.

Ключевые слова: печатный текст, текстовые СМИ, коммуникативная компетентность, диалогическое общение, «бахтинский» диалог, психологическая помощь, психолог-автор, клиент-читатель.

Gurleva T.S. Dialog intercourse through the printed text as a sign of communicative competence of psychologist-author and client-reader. In the article the features of communication of a psychologist and a citizen are examined through printing and electronic mass Medias due to psychological text. The last scientific achievements of scientists are presented in this sphere, the prospects of research searches are determined. The article concerns the basic signs of communicative competence of the psychologist which renders a professional help to population through text products (publications in newspapers, magazines, on the sites of internet publishing and others) from the positions of humanism psychology.

Attention is focused on the increasing need to protect a domestic client from any information which destroys and weakens the personality in the social circumstances of crisis, on the increase of their ability to overcome the negative consequences of psycho-traumatic circumstances, renewal and further growth and personal development of the personality as a subject of life.

The author dwells on possibilities of the dialog between a person and a person as «co-existence» (according to M.M. Bakhtin), dialogic co-operation of the psychologist-author with the client-reader from positions of the psychology of perception, understanding and interpretation of the text, sense exchange between personalities with a necessity for the increase of efficiency of psychological help to a person in the social and cultural conditions of crisis and in the circumstances of informative opposition. The prospects of upgrading dialog intercourse come into question through text mass-media as signs of communicative competence of the psychologist and client.

Keywords: printed text, text mass-media, communicative competence, dialog intercourse, Bakhtinian dialog, psychological help, psychologist-author, client-reader.

Відомості про автора:

Гурлєва Тетяна Степанівна – кандидат психологічних наук, науковий співробітник лабораторії консультативної психології і психотерапії Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Статтю подано до друку 11.05.2016

УДК 364.62-47-058.6(072)
© Я. М. Омельченко, 2016

Я. М. Омельченко (м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ З ВИМУШЕНО ПЕРЕСЕЛЕНИХ РОДИН ЗАСОБОМ НАСПІВУВАННЯ КОЛИСКОВИХ ПІСЕНЬ

Омельченко Я. М. Особливості психологічної допомоги дітям з вимушено переселених родин засобом наспівування колискових пісень. У статті розкрито специфіку переживання гострих кризових подій дітьми, що зазнали травмування у наслідок переселення з зони гострих бойових дій: втрата життєвих орієнтирів, розхитування чи руйнування образу базового спокою, безпечності та рівноваги, втрата опори на близьких дорослих тощо. Окреслені основні завдання психологічної допомоги травмованим дітям та визначено ефективний метод, який їх вирішує. Обґрунтовано застосування наспівування колискових у процесі психологічної допомоги дітям, що зазнали травматизації у наслідок вимушеного переселення. Вирізнено